

Liberecké
parky

Tato útlá brožura Vám chce představit nejvýznamnější parkově upravené plochy v Liberci. Když jsme přemýšleli, jak nejlépe ukázat krásu libereckých parků, padla volba na známého fotografa Jana Pikouse mladšího.

Textovou část k fotografiím napsal Leoš Vašina s pomocí poznámek Lucie Sládkové a Moniky Šilarové, které znají novodobou historii parků, protože péče o ně byla jejich pracovní náplní.

Zasvěceným textem obohatil naši publikaci Marek Řeháček a my mu za to moc děkujeme. Všichni spoluvůrci věří, že vás tato ojedinělá publikace zaujme a potěší. Přijměte prosím pozvánku na výlet za poznáním libereckých parků.

Monika Šilarová

Statutární město Liberec

Krása libereckých parků

Pojďte a ponořte se s námi do zeleně libereckých parků, do záplavy květů azalek a rododendronů, které Liberec proslavily, mezi ušlechtilé a exotické stromy, ale i pod voňavé lípy, stříbrné buky a staré vrásčité duby vysazené dávno zvěčněnými předky. Přestože je Liberec město doslova obkroužené zeleným prstencem horských lesů, bývala zde veřejná zeleň budována a zušlechťována prakticky od počátku plánovitého rozvoje zdejší zástavby v 19. století.

Dlouhá staletí však bývala jediným libereckým parkem rozsáhlá zahrada u libereckého zámku, která nesloužila pouze k okrasným účelům, ale především k pěstování ovoce a zeleniny. V zámecké zahradě taktéž rozjímalo panstvo, ke konci 18. století do ní zavítal i sám císař Josef II., který tu dokonce chvíli pro potěchu oral malým pluhem, do něhož byl zapřáhnut hraběcí zahradník.

Ve městě samotném tehdy bývaly pouze účelové zahrady s ovocnými či ojediněle i soliterními stromy. Jedním z nejvýraznějších býval kupříkladu silný dub stojící ve dvoře domu na severní straně hlavního náměstí, skácený před stavbou nové radnice; z jeho dřeva bylo podle tradice vyrobeno víko sudu visící dodnes na schodišti do radničního sklepa. Z původních soliterních stromů ve městě zůstalo zachováno jen několik opravdu starých jedinců (například červený buk poblíž farské zahrady v Kostelní ulici či mohutný dub u školy v Barvířské ulici).

Panská a farská zahrada ovšem nebyly přístupné veřejnosti, stejně jako soukromé parky, které začaly v 19. století vznikat péčí libereckých továrníků – činní byli z tohoto pohledu zejména Liebiegové, jenž parkovou zeleň budovali u všech svých vil v Liberci. Nad Liebiegovými závody nad ulicí Na Bídě dokonce na nějaký čas vznikl i veřejně přístupný park, který však byl na počátku 20. století zastavěn domy známého Liebiegova městečka.

Od 19. století, které nejširším vrstvám přineslo zálibu v souznění s přírodou a touhu po pravidelném pobytu v romantické zeleni, začala chodit celá řada Liberečanů za osvěžením do lesů a luk. Řada Liberečanů začala nacházet zalíbení ve

zvelebování zeleně, již roku 1849 tu začal působit Verein der Naturfreunde čili Spolek přátel přírody, který ve městě vysazoval nejen tisíce ovocných a okrasných stromů a keřů, ale založil – na místě současné budovy musea – i první botanickou zahradu. Tento spolek také zušlechtil a osázel jednu z prvních veřejných parkových ploch v centru města – parčík francouzského stříhu, vzniklý u budovy spojitelný v dnešní Felberově ulici. V 80. letech 19. století též založil úplně první městský park v Liberci zahrnující rozsáhlé území v Lidových sadech a přecházející v městský lesopark s řadou laviček, posezení a pramenů.

Obliba těchto zelených ploch mezi Liberečany byla tak veliká, že byly nejen třikrát ročně pečlivě udržovány, ale neustále doplňovány o další cenné dřeviny, například zmíněné exotické rododendrony, které se ve velkém počtu ve městě rozšířily na začátku 20. století a dnes patří k typickým libereckým dřevinám, podle nichž Liberec získal dokonce přívlastek „město rododendronů.“ Přátelé přírody vysadili ve spolupráci s městem i velkou ovocnou zahradu mezi dvěma budovami dnešních internátů pro mládež v Zeyerově ulici, zkrášlili parčík s morovým sloupem u Křížového kostela a ve všech ulicích v dnešních Lidových sadech zřídili třeshňové, březové a především lipové aleje.

Většina z této, před stoletím vytvořené parkové krásy, se dochovala dodnes; včetně části nejstarší parkové plochy Liberce – pozůstatků zámecké zahrady, jejíž dlouhou historii připomínají stále úctyhodná dubiska. Veřejná zeleň v Liberci byla ale navíc značně rozšiřována po druhé světové válce, zejména přeměnou některých starých hřbitovů na parky, ozeleněním ploch po zbořených domech a systematickým zakládáním menších parčíků při nové výstavbě.

Město Liberec je tak stále jedinečným místem, kde parky s rododendrony přecházejí do přírodního prostředí horských lesů.

Marek Řeháček

01 P A R K

Budyšínská

STARÉ MĚSTO

Park Ruprechtická–Ruská, někdy označovaný jako Budyšínská, je ohraničen stejnojmennými ulicemi obklopujícími tento největší liberecký park o rozloze 28 349 m². Díky své blízkosti centru města je oblíben a využíván k volnočasovým aktivitám snad všemi věkovými kategoriemi obyvatel města. Při vstupu od ulice Budyšínská celému prostoru vévodí lipová alej vedoucí podél tamní cesty vybavené lavičkami. Koruny staletých stromů tak chrání návštěvníky v době špatného počasí před deštěm či naopak před paprsky slunce v parních letních dnech. Zajímavostí je i socha autora Josefa V. Pekárka *Žena s holubicí*, která sem byla přestěhována v roce 2006 z Husovy ulice. Své místo zde bude mít i takzvaná *Zahrada libereckých vzpomínek* v prostoru bývalého kolumbária.

02 P A R K

U Zoologické zahrady

STARÉ MĚSTO

Od roku 1880 byl v místech současné liberecké ZOO zdejší spolkem Naturfreunde (Spolek přátel přírody založený v Liberci roku 1849) systematicky budován park, který byl poctěn jménem císaře Josefa. Uprostřed pak byl Zemědělským a lesnickým spolkem zřízen císařův pomník, vysoký téměř pět metrů a vážící přes 12 tun, jehož slavnostního odhalení se v roce 1882 zúčastnilo celé město. Rozloha parku, která v současnosti odpovídá 13 123 m², byla postupně redukována výstavbou nejstarší ZOO v Čechách, a v dnešní době jej ohraničuje právě plocha zoologické zahrady a ulice Riegrova. Spatřit v něm lze některé druhy exotických a vzácných dřevin (dub letní – křemelák, dub červený, jalovec virginský...) nebo zajímavé umělecké dílo – fontánu skládající se z jednotlivých litinových plátů svým tvarem připomínající velké listy. Parkem, zregenerovaným v roce 2003, prochází i naučná stezka vybudovaná Domovem dětí a mládeže Větrník.

P A R K 03

Guttenbergova

KRISTIÁNOV

Park je pozůstatkem nejstarší parkové plochy v Liberci, původní zámecké zahrady, v níž již v roce 1779 pobýval císař Josef II. Nachází se mezi budovou hotelu Zlatý lev, Technickou univerzitou Liberec a libereckým zámekem. Svou rozlohou se nyní jedná o třetí největší parkovou plochu v Liberci s celkovou výměrou 11 419 m², která je zhruba ve své třetině svahem rozdělena na dvě části. Charakteristikou parku je nejen jeho samotná rozloha, nýbrž i množství trvalkových záhonů v kombinaci s růžemi, na kterých každoročně rozkvétají levandule, kakost, šalvěj či nepeta. V parku je umístěna pamětní cedule vyjadřující spolupráci Liberce s německým Augsburgem. Partnerské město věnovalo červené růže, jež jsou do záhonu zakomponovány ve tvaru odpovídajícím písmenu A. Zajímavostí je i umělecké dílo s názvem *Dvanáct měsíců* od Josefa Klimeše, kde je před hotelem Zlatý lev na zatravněné ploše položeno do kruhu dvanáct různě tesaných mramorových kamenů. Za tento počín získal autor v roce 1969 na výstavě Socha a město cenu M. B. Brauna. Každoročně brzy z jara, kdy na některých místech je ještě sníh, se park zbarvuje do modrofialova pod záplavou květů krokusů, věnovaných Liberci dalším partnerským městem – nizozemským Amersfoortem.

04

P A R K

Žižkova – u kostela

ROCHLICE

V jedné z nejlidnatějších, zároveň však i nejstarších městských částí Liberce, byl na ve svahu, na místě bývalého hřbitova vybudován park o velikosti 11 268 m². Jedná se o park v Rochlici u kostela, v současnosti ze dvou stran sousedící s místní panelovou zástavbou. Na původní využití plochy odkazuje dřevěný kříž poblíž kostela sv. Jana Křtitele, věnovaný „Památce všech zesnulých, kteří zde čekají na den vzkříšení“ a také lipová alej protínající celé jeho území. Začíná právě u kříže a táhne se od jižní části parku až k jeho severnímu konci. Poblíž ulice Na Žižkově, u jednoho z možných vstupů do parku, je umístěna keramická plastika *Hlava* umělkyně Alexandry Kolářkové, která je doplněná stylovým mobiliářem.

P A R K 05

Cyrila a Metoděje

RŮŽODOL

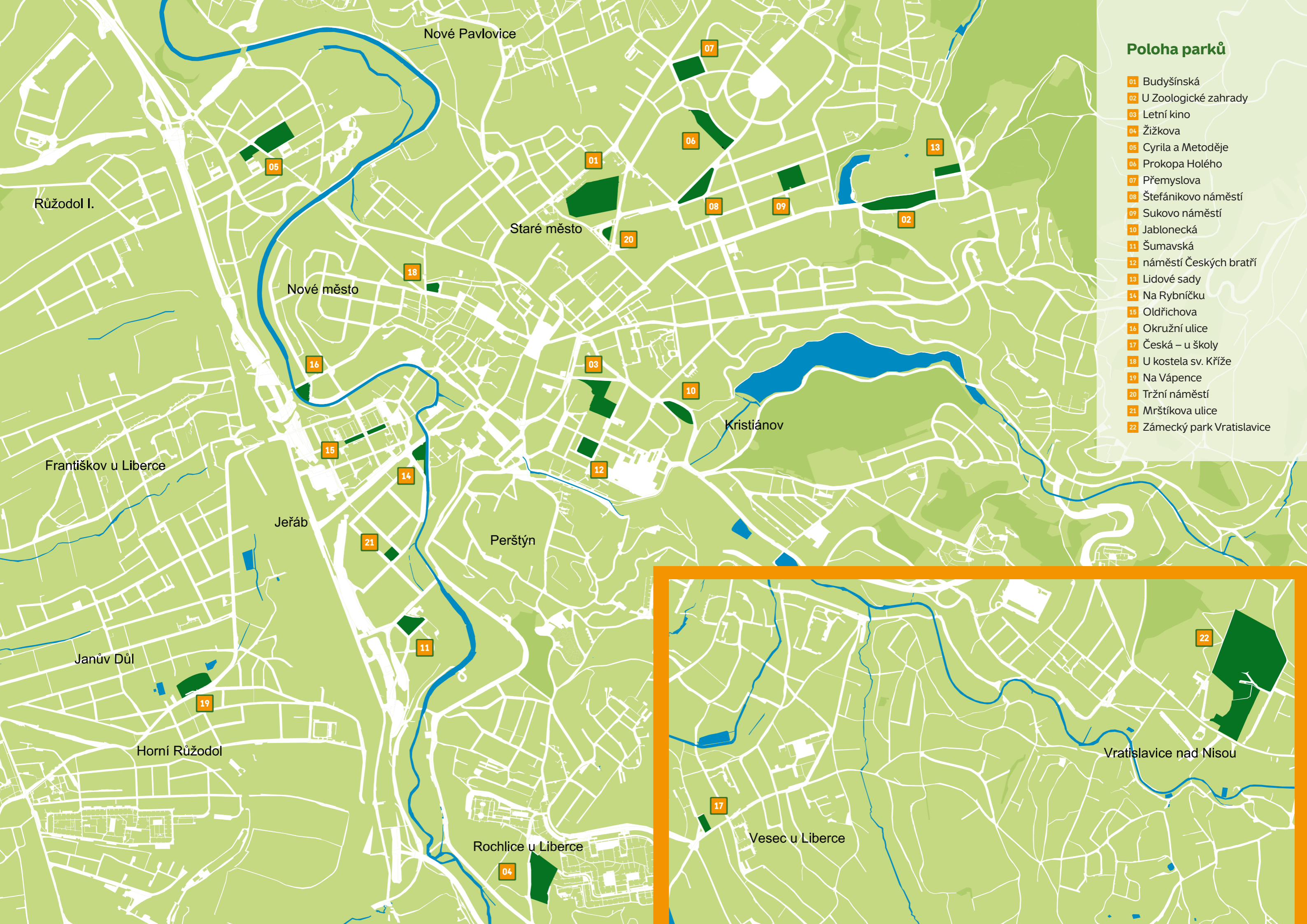
Při ulici Cyrila a Metoděje leží stejnojmenný park o rozloze 10 886 m², který je ulicí Růžodolská dělen na dvě přibližně stejné velké části. V minulosti byla v parku na žulovém soklu umístěna busta T. G. Masaryka a kamenný kvádr navíc nesl i jména padlých v 1. a 2. světové válce. Dílo však nepřežilo období komunismu a na místě jej v roce 1967 nahradil umělecký počín Slavoje Nejedla nazvaný *Lidé*. Jde o mramorový blok svisle členěný oblými tvary s přírodním povrchem. Naproti se nacházejí lavičky umístěné pod korunami javorů, smrků, jedlovců či lip.

P A R K 06

Prokopa Holého

STARÉ MĚSTO

Vedle zdi libereckých kasáren, naproti ulici Generála Píky najdeme park Prokopa Holého s celkovou výměrou 9 594 m². Park je zajímavý svojí členitostí, neboť se na jeho ploše nachází množství zvláštních vyvýšenin. Terénní nerovnosti jsou spjaty s historií libereckého podzemí, které je protkáno množstvím sklepů, škol, dolů, zákopů, vojenských krytů apod. Boule, tak charakteristické pro tento park, jsou ve skutečnosti pozůstatky druhé světové války a zákopů budovaných jako ochrana pro civilní obyvatelstvo v případě útoku na dolní kasárna. Centrální trávník parku je nyní vyšlapanou pěšinou dělen na několik částí a jeho plocha je ze všech stran obklopena korunami staletých jedinců javorů a jírovců.

Poloha parků

- 01 Budyšínská
- 02 U Zoologické zahrady
- 03 Letní kino
- 04 Žižkova
- 05 Cyrila a Metoděje
- 06 Prokopa Holého
- 07 Přemyslova
- 08 Štefánikovo náměstí
- 09 Sukovo náměstí
- 10 Jablonecká
- 11 Šumavská
- 12 náměstí Českých bratří
- 13 Lidové sady
- 14 Na Rybníčku
- 15 Oldřichova
- 16 Okružní ulice
- 17 Česká – u školy
- 18 U kostela sv. Kříže
- 19 Na Vápence
- 20 Tržní náměstí
- 21 Mrštíkova ulice
- 22 Zámecký park Vratislavice

07 P A R K

Přemyslova

STARÉ MĚSTO

V těsném sousedství Ruprechtické ulice a nám. Žižkovo se rozprostírá jeden ze středně velkých libereckých parků zajímaví rozlohu 8 324 m². Plocha je omezena ulicemi Svojsíkova, Jiskrova a Přemyslova, která dala parku i název. Jsou v něm umístěny dvě posezení, přičemž to ve spodní části je doplněno dětským pískovištěm a slouží i jako křižovatka cest, horní se pak nachází na vyvýšeném paloučku. Pečlivě udržovaný trávník je směrem od Přemyslovky ulice ohraničen živým plotem a na celém území vyrůstají solitérní smrky a jiné dřeviny.

P A R K 08

Štefánikovo náměstí

STARÉ MĚSTO

Park Štefánikovo náměstí je situován mezi ulicemi generála Píky, Durychova a Vítězná. Střední velikost plochy odpovídá 8 150 m². Historie parku je spojená se zdejšími kasárnami, protože park vznikl na navážce před nimi od počátku 20. století. Parku dlouhá léta vévodila socha sovětského vojáka, která byla po roce 1989 přemístěna na ruprechtický vojenský hřbitov. V současnosti je mezi stromy skryt moderní památník věnovaný „bojovníkům a obětem za svobodu vlasti“ od libereckých architektů Jana a Petra Stolínových. Po vstupu do objektu památníku se na světelném displeji začnou objevovat jednotlivé letopočty a významné milníky druhé světové války a dalších lidských katastrof. Svě místo zde má i Strom Svobody zasazený roku 1999.

09 P A R K

Sukovo náměstí

STARÉ MĚSTO

Sukův park je zasazen mezi starou vilovou zástavbou snad nejhezčí liberecké čtvrti v Lidových sadech. Liberečanům se do paměti vryl pod názvem „Dubák“ a rozprostírá se na ploše 7 716 m². Celému místu vévodí vyvýšený pahorek, kterému se kdysi říkávalo „Kaiserhügel – Císařský vršek“ se skupinou vzrostlých modřínů a dubů, jež jsou zákonem chráněny jako památné stromy. Dva z nich vysadil roku 1881 u příležitosti sňatku korunního prince Rudolfa a princezny Stefanie spolek Naturfreunde, tedy stejné sdružení, které založilo velký park u ZOO. Pokud na tuto dominantu vystoupíte, naskytne se Vám pohled na zbytek parku s pozadí starých domů a horského hotelu Ještěd na horizontu.

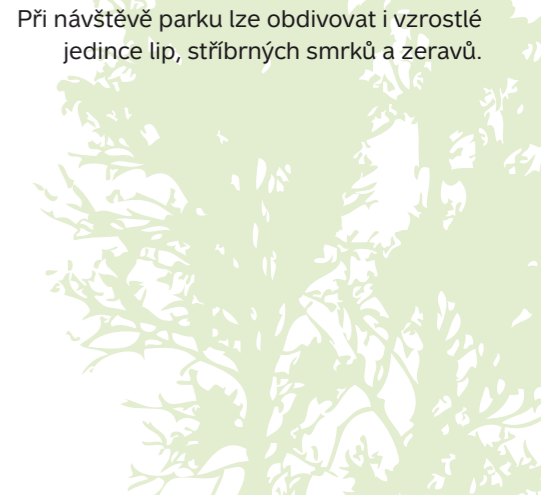

P A R K 11

Šumavská

PERŠTÝN

Park Šumavská sleduje stejnojmennou komunikaci a dále je ohraničen ulicí Košická a objektem benzínové pumpy naproti Babylonu. Svou rozlohou 4 700 m² se řadí spíše k menším libereckým parkům. Mírně ukloněnému terénu této plochy vévodí jednotlivě roztroušené keře rododendronů a ve spodní části umístěné herní prvky. Při návštěvě parku lze obdivovat i vzrostlé jedince lip, stříbrných smrků a zeravů.

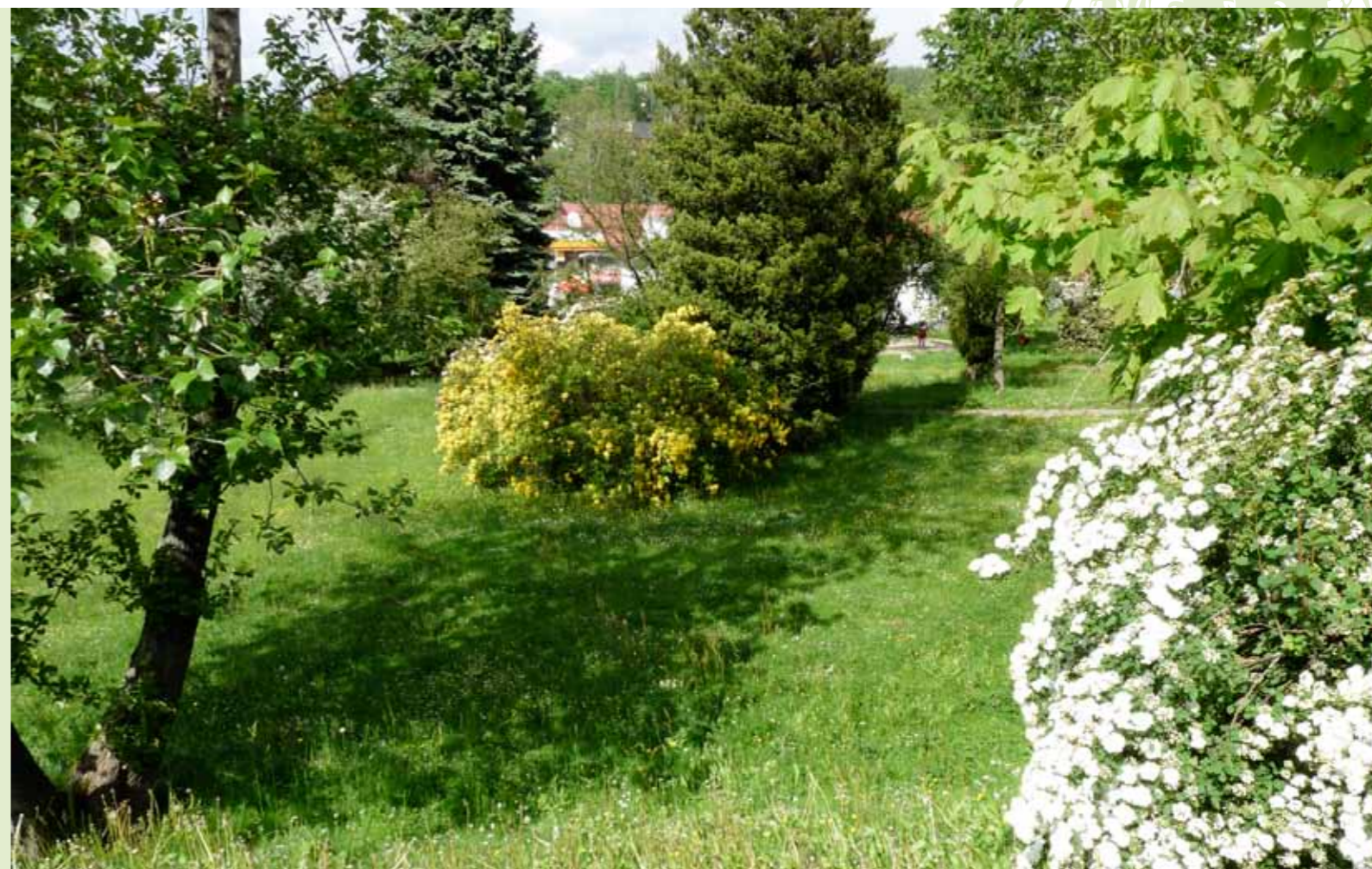

10 P A R K

Jablonecká

KRISTIÁNOV

V těsném sousedství liberecké Střední průmyslové textilní školy je podél ulice Jablonecká klesající k bývalé Textiláně zasazen park o rozloze 4 770 m², kterému dominuje památník věnovaný obětem komunismu v nechvalně proslulém období let 1948–1989. Má tvar vysokého kvádru sloužícího zároveň jako obrovské zrcadlo a jeho autorem je Sporadical Architecture Ing. arch. Petra Jandy. Pokud k památníku přistoupíte blíže, lze si v jeho odrazu přečíst nápis umístěný v kamenné dlažbě pod ním: „Sám v sobě hledej, zda svobodu bráníš, ctíš, nebo omezuješ“. Plochou parku prochází dvě pěšiny, díky kterým má hlavní trávnik tvar slzy a podtrhuje tak jeho symboliku. Dolní část parku byla ještě na přelomu 19. a 20. století zastavěná a zdejší stromy zde byly vysázeny až v pozdější době. Plocha byla zregenerována v roce 2006.

12 P A R K

náměstí Českých bratří

STARÉ MĚSTO

Park na náměstí Českých bratří se nalézá nedaleko budovy Oblastní galerie Liberec mezi ulicemi Boženy Němcové a Komenského a zaujímá plochu 4 521 m². V minulosti v jeho středu stával evangelický kostel. Park je umístěn ve svažitém terénu a dělí se na dvě části propojené kamenným schodištěm. V té spodní se nalézá dětské hřiště, hornímu prostoru vévodí záhon růží, které v době květu rozzáří celý prostor sytými červenými a růžovými barvami. Dominantou východní části parku je pomník věnovaný české spisovatelce Boženě Němcové, který zde byl zasazen v roce 1981. V jeho těsné blízkosti se nalézá další růžový záhon z pocházející z jara roku 2010.

P A R K 13

Lidové sady

STARÉ MĚSTO

Při procházce od konečné tramvaje v Lidových sadech směrem k jezírku mohou návštěvníci obdivovat park, založený již před rokem 1890, který kopíruje hranice liberecké ZOO. Místo je doplněno junáckým památníkem, který je zároveň plastickým vyjádřením naší státní vlajky. Za zmínku dále stojí Pamětní deska nesoucí nápis „V těchto místech slavilo dne 1. máje 1890 první svátek práce na 16 tisíc libereckých dělníků.“ Autorem díla je akademický sochař Jiří Gdovín. 3 468 m² parku v současnosti plynule navazuje na plochu dalšího libereckého parku U ZOO.

P A R K 14

Na Rybníčku

JEŘÁB

V samotném centru města, podél toku řeky Nisy, se nachází park Na Rybníčku. Jeho rozloha činí 3 266 m². Lidé kolem něj prochází pokaždé, když se chtějí dostat na krajský úřad, na vlak či autobusové nádraží a jedná se tak o jeden z nejvytíženějších a nejvyužívanějších parků. Vzhledem k této skutečnosti byla plocha poměrně záhy zregenerována, jako jedna z prvních v Liberci. Vysazena zde byla také převislá třešeň, která patří k hlavním zajímavostem parku a v období květu se stává hlavní dominantou parku díky záplavě růžových květů.

P A R K 15

Oldřichova

JEŘÁB

V zástavbě za libereckým rybníčkem směrem k autobusovému nádraží je mezi ulicemi Oldřichova a Na Humnech umístěn parčík zaujímající plochu 2 873 m². Obdélníkový půdorys parku je Slavičkovou ulicí dále rozdělen na přibližně dvě stejně velké části. Pokud k němu přijdeme směrem od autobusáku, tak spodní část je vybavena lavičkami a dále doplněna hřištěm na pétanque.

16 P A R K

Okružní ulice

NOVÉ MĚSTO

Park o přibližně trojúhelníkovém půdorysu a nevelké rozloze 2 651 m² leží vedle Okružní ulice, se kterou sdílí i název. Kruhovému záhonu v parku, který je obklopen lavičkami, vévodí magnólie doplněná podsadbou stínomilných trvalek. Cestu procházející územím parku doprovází lipová alej a nachází se zde další dřeviny jako modřín, třešeň a cypřišek.

P A R K 17

Česká – u školy

VESEC

Mezi ulicemi Česká a U Střediska, naproti tamní základní škole, se nachází parčík ve Veselí. Poměrně malá velikost dosahující 2 050 m² řadí park spíše k těm menším. Dle záznamů zde v rozpětí let 1945–1946 vyrostl památník neznámého autora věnovaný obětem druhé světové války. Sestává z broušeného obelisku nesoucí nápis „Padlým hrdinům čest“, který spočívá na žulovém podstavci a je doplněn cedulkami se jmény obětí nacismu.

P A R K 18

u kostela sv. Kříže

STARÉ MĚSTO

Na Malém náměstí leží park obklopený ulicemi Valdštejnská a Heliova, který byl pojmenován podle blízkého barokního kostela Sv. Kříže. Název této stavby je odvozen od původního dřevěného kostelíka připomínajícího svým tvarem kříž, s jehož stavbou se započalo již v roce 1695. Později, když kapacitně nedostačoval, byl na totožném místě v roce 1753 položen základní kámen stavbě současné, která se hrdě tyčí nad prostorem parku o rozloze 2 377 m². Od komunikace je park oddělen živým plotem a dále se člení na několik samostatných částí propojených schodišti. Za zmínku stojí místní mohutný jilm, jeden z nejkrásnějších v Liberci. Dalšími hojnými dřevinami je rododendron nebo topol bílý.

P A R K 19

Na Vápence

JANŮV DŮL

Pokud vystoupíte z tramvaje směřující do Hanychova na zastávce Vápenka, ocitnete se jen pár metrů od stejnojmenného parku, který se rozprostírá na území odpovídající 2 195 m². Park je asi metrovým terénním schodem rozdělen na dvě části a vyrůstají zde topoly, smrky, javory, jasany, či pustomyl.

20 P A R K

Tržní náměstí

STARÉ MĚSTO

Parčík na Tržním náměstí je místem odpočinku naproti libereckému bazénu. Jedná se o poměrně malou plochu – se svými 1 695 m² jde o nejmenší liberecký parčík. Základní geometrickým tvarem tohoto území je kruh. Do tvaru koule jsou střiženy zdejší habry, celý prostor má kruhový půdorys a jeho dominantou je plastika – fontána ve tvaru koule od Viléma Veselého, kterou můžete pozorovat z kamenného podstavce sloužícího jako lavička obklopující celé území.

21 P A R K

Mrštíkova ulice

JEŘÁB

Park čtvercového půdorysu pojmenovaný podle tamní komunikace Mrštíkova najde kousek od Babylonu vedle libereckého dopravního podniku. Zajímavostí je, že celé jeho území je pokryto porostem břechtanu, tvořící zelený koberec trojúhelníkovitých lístků pod mohutnými korunami lip. Parkem prochází dvě cesty, po krajích doprovázené dalšími půdopokryvnými stínomilnými rostlinami jako je například bohyška a několika rododendrony, tak typickými pro naše město.

22 L E S O P A R K

Zámecký park

VRATISLAVICE NAD NISOU

Ve Vratislavicích se při ulici Tanvaldská nachází park, s jehož postupnou rekonstrukcí se začalo v roce 2006. Velikost plochy odpovídá 12 034 m² a dále na ni navazuje prostor lesoparku, který je umístěn ve svahu směrem k ulici Nad Školou. Historie parku je patrně spjata s výstavbou nového rodinného sídla syna jedné z nejvýznamnějších osobností Vratislavic 19. století – zakladatele firmy k výrobě koberců a dek – Ignatze Ginzkeye. V okolí novorenesanční vily byl mezi lety 1900 až 1912 postupně budován základ dnešního parku, který sloužil v minulosti pouze jejím obyvatelům a byl celý oplocen. Krom kovaného plotu u Tanvaldské ulice odkazují na původní

hranice zámeckého parku i žulové sloupy v severní, dnes již „lesoparkové“ části, nápadně se podobající Clam-Gallasovské jelení oboře v Jizerských horách z roku 1848. Zámecký park i lesopark byl nyní vybaven novou cestní sítí, záhony a netradičními herními prvky. Došlo k celkové revitalizaci ploch, k odstranění nehodnotných dřevin nebo k jejich ošetření. Vstupní brána byla rekonstruována za správy akademického sochaře Jiřího Nováka, instalovaly se dřevěné lávky, zemní svítidla, lavičky a odpadkové koše. Celý prostor dnes slouží široké veřejnosti a plní tak funkci klidového místa.

